

Вітаємо делегатів V звітно-виборної партконференції університету!

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 33 (1726).

27 ЖОВТНЯ 1988 РОКУ.

Ціна 2 коп.

**КОМУНІСТИ!
ГРОМАДЯНИ
КРАЇНИ РАД!
УТВЕРДЖУЙТЕ
ПРАВДУ
І ГЛАСНІСТЬ,
ВИКОРІНЮЙТЕ
БЮРОКРАТИЗМ,
РУТИНУ І КОСНІСТЬ!**

(Із Закликів ЦК КПРС).

ГОВОРЯТЬ ДЕЛЕГАТИ

О. М. Попова, заступник секретаря партбюро біофаку:

— Чекаю підтвердження того, що в нашому університеті здійснюється перебудова.

М. А. Мазін, науковий співробітник НДЛ-14, учасник Великої Вітчизняної війни:

— Сподіваюся, у нас налагодиться дисципліна, порядок і організованість. Якщо це буде — все буде гаразд.

О. В. Запорожченко, секретар партбюро біофаку:

— Маю надію, що наші комуністи візьмуть активну участь у вирішенні питання про автономію університетів.

Гадаю, ми мало уваги приділяємо молоді. Треба надати комсомольським організаціям більше прав і самостійності. Як правило, ініціативу комсомольців парторганізації факультетів не підтримують. Однаковою мірою це стосується і дружини по охороні природи в університеті. Звідси і недоліки в її діяльності.

Віда практично всіх цехових парторганізацій у тому, що вони швидко «старіють», немає притоку молоді. Коли ж буде покинчено з горезвісною рознарядкою?

О. В. Горняк, секретар партбюро кафедри політекономії:

— Мрію про той час, коли в університеті хто-небудь серйозно займеться питанням життя і побутових умов викладачів. Усім нам соромно, в яких незатишних аудиторіях ми працюємо. А викладачам просто ніде відпочити у перерві між лекціями.

Ю. М. Оборотов, доцент кафедри теорії і історії держави і права:

— Сподіваюся, що наша партійна організація буде гідною університетського рівня.

М. К. Грза, старший лаборант кафедри теорії і історії держави і права:

— Хотілося б, щоб ми, нарешті, покінчили з розмовами про людський фактор і на ділі повернулися обличчям до трудівників університету, проявили інтерес до їх реального життя і потреб.

ЯРМАРКА ДІЛОВИХ ІГОР

З 31 жовтня по 2 листопада у м. Києві проходить Всесоюзна науково-методична конференція «Методи активного навчання — важливий фактор підвищення якості спеціалістів з вищою освітою». Її організаторами є Державний комітет СРСР з народної освіти, Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, Київський інженерно-будівельний інститут, Науково-дослідний інститут проблем вищої школи, наукова рада по комплексній проблемі «Кібернетика» Академії Наук УРСР.

Від нашого університету на конференцію запрошені і братимуть в ній участь Ігор Олександрович Одинцов, доцент кафедри загальної і морської геології, який виступить із доповіддю на тему «Ігровий семінар, як форма активізації самостійного вивчення курсу загальної геології», а також представники кафедри педагогіки Марія Анатоліївна Байдан, доцент, науковий керівник учбово-методичної лабораторії педагогічної майстерності, Ольга Іванівна Жмуріна,

завідувача учбово-методичною лабораторією педагогічної майстерності, Наталя Миколаївна Подимова, асистент кафедри педагогіки.

О. І. Жмуріна, зокрема, сказала:

— Нам буде особливо цікаво взяти участь у ярмарку ділових ігор, ознайомитися з досвідом роботи вузів республіки. Це тим більше важливо, що у березні наступного року ми й самі будемо проводити семінар-практикум з активних методів навчання.

Щиро вітаю делегатів звітно-виборної партійної конференції ОДУ.

Безумовно, у звітній доповіді парткому буде вказано про прагнення демократизувати всі сфери життя і роботи в університеті, про перебудову на факультетах.

Головне завдання делегатів — обрати у партком гідних товаришів, які утверджують правду і гласність. З побажанням плідної роботи

А. І. ДЬОМІНА,
член партії 1940 р.

Практика живої роботи

Якими шляхами повинна йти перебудова роботи університетської первинної організації? — Це запитання редактора «ЗНК» було для мене несподіваним. Адже особливих успіхів чи оригінальних форм партійної роботи у нас немає, та й досвід роботи нашої первинної організації досить специфічний, оскільки вона, мабуть, найменша за чисельністю в університеті. В ній усього 7 комуністів і двоє з них пенсіонери (чому у нас така маленька парторганізація — про це розмова особлива). На більш ніж 100 членів колективу 5 комуністів — українців мало.

Критерії вибору конкретних завдань, що стоять перед комуністами, визначаються, на мій погляд, нашим розумінням завдань перебудови на місцях. Для себе я ці критерії визначаю з двох складових — політики партії, розпочатої квітневим (1985 р.) Пленумом ЦК КПРС, і перебудови світогляду людей, що склався.

Хоча процес виховання у нашому суспільстві завжди був спрямований на формування саме комуністичного світогляду, реалії періоду застою приводили або до зростання консерватизму, або взагалі до відходу від твердих переконань. У той же час сформувався значний прошарок людей, світогляд яких визначався принципами культу і застою. Таких людей переконувати марно, а за перших треба боротися. Це вони зараз — основний кількісний резерв перебудови. Тільки включення цієї частини суспільства до процесу перебудови, їх повернення до комуністичних ідеалів зробить процес перебудови необоротним.

Тут треба враховувати ще один момент, що ускладнює зараз роботу комуністів. Саме нас, комуністів, значною мірою вважають

відповідальними за ті негативні явища, які мають місце у нашому суспільстві, в окремому колективі. У такому випадку запитують, а що ти, як комуніст, зробив для того, щоб цього не було (мені про це говорили не раз). З усього цього виходила наша парторганізація при визначенні стратегічних завдань своєї роботи.

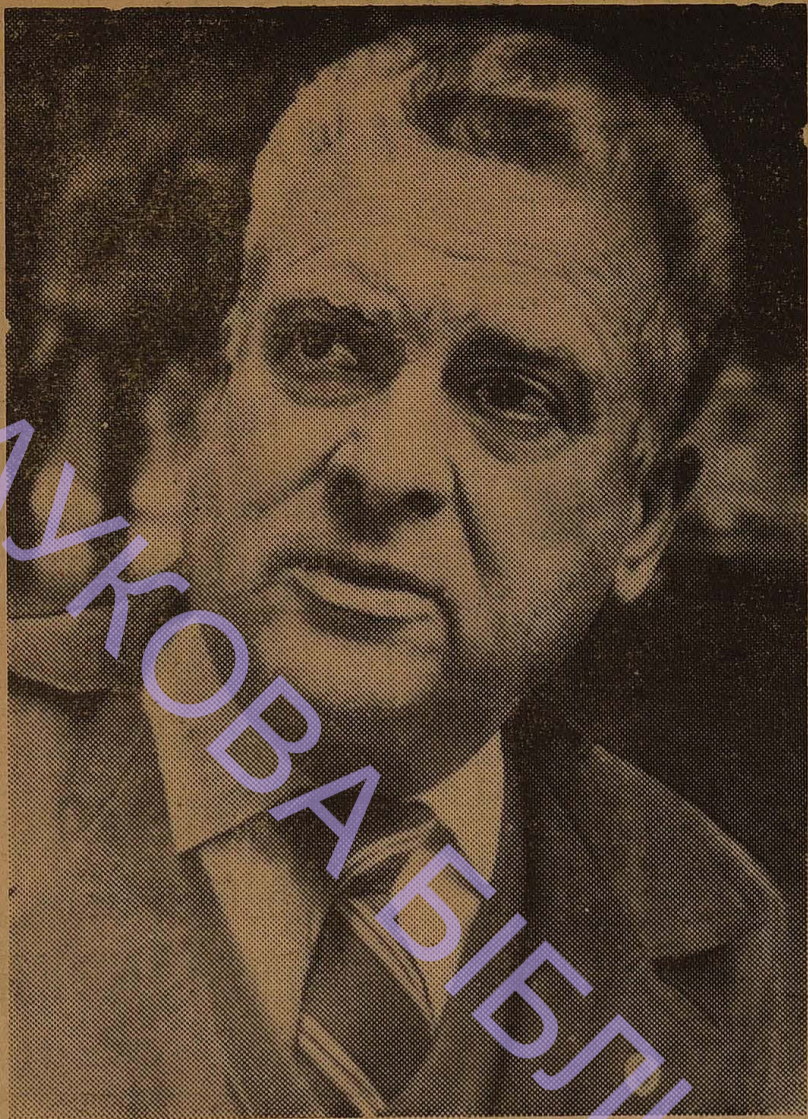
Ми регулярно обговорюємо роботу окремих лабораторій і структурних груп, заслуховуємо особисті звіти комуністів, залучаючи при цьому якомога більше членів колективу, обов'язково весь безпартійний актив. Особливу увагу приділяємо роботі методологічного і теоретичного семінарів. Потрохи позбавляємося формалізму в стінівці. Прагнемо взяти участь в будь-якому обговоренні справ у країні і в колективі, що стихійно виникають зараз скрізь.

Загалом, форми роботи ті ж, але зміст змінюється. Комуністи сміливіше вступають в дискусії з гострими питаннями, стараються уникати стереотипів. Ми шукаємо нових людей і нові ідеї, висуваємо на громадську роботу товаришів, які раніше обходили її, вважаючи не потрібною. В нових умовах вони проявляють себе хорошими організаторами.

Не все і не завжди у нас ще виходить, однак, обговорюючи стан справ на останніх звітно-виборних зборах, комуністи дійшли висновку, що позитивні зрушення в нашій роботі помітні. Тепер їх треба закріпити і йти далі.

Є така функція — експонента. Повільно зростаючи на початковій стадії, вона потім різко йде вгору. Хочеться вірити, що й перебудова буде йти по експоненті.

М. ЛАЗАРЄВ,
секретар первинної парторганізації
НДІ фізики.

З ПАРТИЙНОЇ АНКЕТИ

Апатов Семен Йосипович, професор, доктор історичних наук, завідувач кафедрою нової і новітньої історії зарубіжних країн ОДУ. В партії з 1950 року. Сфера наукових інтересів: теорія, історія та історіографія міжнародних відносин і зовнішньої політики США та інших держав, радянсько-американських відносин після другої світової війни. Делегат V звітно-виборної партконференції ОДУ.

У червні 1988 р. мені довелося записувати зустріч ректора Одеського держуніверситету Ігоря Петровича Зелінського із завідувачем Московським бюро канадської газети «Торонто стар» Стіфеном Хенделменом. Західний політичний оглядач буквально атакував професора Зелінського у зв'язку з обранням його делегатом очікуваної XIX Всесоюзної партконференції. Поряд з гострополітичними завадами і питаннями, що свідчили про підвищений інтерес кореспондента до особистості співрозмовника. Втім, Хенделмен відзначив: сподіваюся, моя цікавість буде більш зрозумілою, якщо я скажу, що, очевидно, і у вас в Радянському Союзі, так як і на Заході, сьогодні особливо проявляється інтерес до особистості.

Цей епізод чомусь згадався, коли у парткомі зайшла мова про те, про кого з делегатів V партконференції розповідати на сторінках «ЗНК». Серед інших був названий професор Апатов.

Не хочеться бути банальним, але перше, що просить-ся в рядок, це визнання того, що Семен Йосипович — людина, відносно якої цілком виправдані такі характеристики як «відкритий і стриманий», «доступний, чуже йому позування і підкреслена запобігливість», «поблажливий до опонентів і ярий у відстоюванні своїх поглядів», «уважний іронічний співрозмовник, ввічливий у манерах та ставленні до людей».

І все-таки ця зважена, підказана багаторічною практикою тісного спілкування з професором Апатовим оцінка лише деякою мірою характеризує цю людину.

Спробую хоча б кількома словами розповісти про життєвий та творчий шлях комуніста і вченого Апатова. Часто у країні і за кордоном журналісти та й просто ціка-

ку доводилося вечорами працювати за сумісництвом.

Та ось що цікаво. Сьогодні професор Апатов із задоволенням і вдячністю згадує ті далекі часи. Оптиміст і життєлюб, він усе, що траплялося на його шляху, сприймає як неминуче. Ця оптимістична філософія життя дозволила не лише уникнути частих у таких випадках розчарувань, але й загартувати свою волю і характер, наполегливість, правильно спланувати себе на тривалі роки. Задрісне мистецтво — вміння розпорядитися власною долею. (Торкаючись своїх життєвих устремлінь, сам над собою пожартував: виручало фізичне загартування, адже я 10 років був «моржем»).

Ні, не марно пройшли ці роки. Краще навчився сприймати і розуміти людей, оцінювати життєві ситуації, — ризика, що так необхідна політику, — чи кожен може похвалитися цим?

С. Й. Апатов — людина ділова. І це підтверджується не тільки тим, що працюючи на мовних курсах, він з 1966 р. успішно захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня «кандидат історичних наук» — і не деінде, а в Московському інституті міжнародних відносин. А чотири роки потім в Інституті США і Канади АН СРСР відбувся не менш блискучий захист докторської дисертації.

З цього часу розпочинається інтенсивна наукова та громадська кар'єра комуніста Апатова. Працюючи на посаді професора та в. о. завідувача кафедрою нової і новітньої історії ОДУ, Семен Йосипович по сумісництву протягом трьох років читає курс лекцій на факультеті міжнародних відносин КДУ. В 1986 р. займається викладацькою діяльністю в Тафтському та Мічиганському університетах (США).

ві співрозмовники задавали йому одне й те ж запитання: як сталося, що ви (батько — лікар, мати — фармацевт) обрали кар'єру, яка нічого спільного з медициною не має? Відповіді на це питання він і сам не може.

Підвищений інтерес до суспільних дисциплін у середній школі назавжди визначив його професійний вибір. В 1952 році він закінчує факультет міжнародних відносин Київського державного університету. Потім був Одеський педагогіч-

ДЕЛЕГАТ

ний інститут іноземних мов (1960). І знову мені уявляється не випадковим цей вибір: потяг до іноземних мов знайшов хороший ґрунт в учбовому закладі, котрий справді давав неабиякі знання у цій галузі. Тому не доводиться дивуватися, коли в анкеті професора Апатова навпроти графа «Якими іноземними мовами та мовами народів СРСР володієте?» читаєш: англійською, французькою, німецькою, польською, російською, українською.

Пригадую, у травні ц. р. під час зустрічі на істації американський гість професор-радянолог Уільям Таубмен, який найскладніше у мовному відношенні моменти у виступах радянських колег сприймав з англійської подачі Апатова, захоплено відзначив: з російськими прислів'ями та приказками ніщо не може зрівнятися.

Багато одеситів пам'ятають Семена Йосиповича директором і викладачем Одеських державних 3-річних курсів іноземних мов. Між іншим, в 1967 р. у видавництві «Просвещение» вийшов «Учебник английского языка для взрослых», одним із авторів якого був С. Й. Апатов. А випускники Одеської спецшколи-інтернату №2 могли б розповісти, з яким інтересом сприймали вони заняття з нової історії та економгеографії зарубіжних країн, які вів у них молодий викладач Семен Йосипович.

Не буду робити вигляд, що це були безжурні роки у житті професора Апатова. Бо уважний читач, мабуть, уже зацікавився питанням, чому, істориком — міжнародни-

Активно працює над розвитком теорії міжнародних відносин, шукає нові підходи у розкритті суті, механізму і перспектив розвитку радянсько-американських відносин.

Період 70—80 років у житті професора Апатова відзначений виходом у світ численних публікацій і серйозних досліджень: понад 70 наукових публікацій і 6 монографій — такий короткий підсумок цих років напруженої роботи.

— Не люблю людей ледачих і байдужих, — говорить Семен Йосипович. — Найбільше мені імпонують люди чесні і порядні, не скіті націоналістичними забобонами. Люди-трудівники, які сумлінно роблять свою справу.

Він сам такий: чесно і сумлінно робить багато що з того, що за його перевантаження можна було б і уникнути.

Не пам'ятаю випадку, щоб Семен Йосипович за найбільшої зайнятості відмовив у проханні редакції виступити з матеріалом чи проконсультувати чийось публікацію.

Про Апатова як викладача точніше можуть сказати самі студенти і численні слухачі його публічних лекцій. Понад 2000 лекцій на міжнародні теми прочитав Семен Йосипович перед різними аудиторіями. А корінні одесити, яким сьогодні за п'ятдесят, із задоволенням згадують оригінальні міжнародні коментарі, з якими виступав Семен Йосипович на Одеському телебаченні у програмі «Світ за тиждень», що тоді існувала.

Не буде перебільшенням,

якщо скажу, що професор Апатов створив свою наукову школу. Керована ним кафедра майже повністю укомплектована його вихованцями. Це — кандидати наук І. М. Коваль, В. В. Глебов, П. Я. Райнов, О. М. Полевщикова. Набувають авторитету як науковці І. Д. Черних, Я. Червени (ЧССР). Він глибоко переконаний: наукова наступність — єдине, що варте всіх титулів і звань.

— Головне, — ділиться своїми думками С. Й. Апатов, — не помилитися у виборі кандидатури. Адже взяти до аспірантури людину — справа не хитра. Хіба ми знаємо мало прикладів, коли через аспірантуру протягують марнощів? Якої шкоди завдаємо вітчизняній науці та й самій людині — немає гіршого, ніж опинитися біля розбитого корита.

Ось чому професор Апатов незмінно дотримується виправданої методики — спочатку випробує кандидатів до аспірантури, а потім кращих рекомендує до навчання в аспірантурі. «Три роки аспірантури для перевірки людини на міцність недостатньо», — вважає він.

Не раз замислювався над тим, як професор Апатов встигає виконувати стільки відповідальних навантажень. Він член багатьох наукових і громадських організацій, в т. ч. координаційних Рад Академії наук СРСР і УРСР з проблем історії історичної науки, міжнародних відносин і зовнішньої політики СРСР, член правління обласних організацій товариства «Знання», обласного відділення Спілки товариств дружби із зарубіжними країнами, обласного товариства дружби СРСР — США, керівник ряду теоретичних семінарів.

За його зізнанням, сили для роботи черпає в атмосфері дружної сім'ї, і багато чим зобов'язаний турботі і постійній підтримці дружини та дочок.

Про молодість Семен Йосипович говорить охоче. Але судить про неї суворо, без поблажок. Він не приховує, що його тривожать настрої студентської та шкільної молоді. Адже молоді, на яку сьогодні давить тягар переопієнки минулого, доведеться створювати нове суспільство.

«Вважаю, — говорить професор Апатов, — що зараз правильна організація виховання молоді — справа не менш важлива, ніж наші економічні проблеми».

Немає можливості перелічити всі міжнародні форуми, в яких довелося брати участь Семену Йосиповичу особисто. Найбільше враження і задоволення від зробленого у нього залишилося від участі у зустрічі радянської та американської громадськості в Чатгоуа (США, 1987). На сотні різних запитань американських учасників зустрічі йому довелося відповідати як спеціалісту-політологу, громадянину СРСР, як комуністу.

— Чи вважаєте ви, що в роки застою і ізоляції від зовнішнього світу СРСР більше програв, ніж Захід? Це — одне із запитань.

— Так, — відповів професор Апатов. Ми втратили багато. І насамперед творчий настрій, гнучкість думки, можливість багатоваріантного аналізу дійсності.

...Час немилосердний. Він найменше бере до уваги наш фізичний та душевний стан. І тільки люди, котрі ясно бачать свою мету в житті, здатні зусиллям волі щодня долати тягар прожитих років.

Слухаючи Семена Йосиповича, проникаючись його мудрим ставленням до життя і людей, мимоволі думаєш: як погано було б на Землі без таких полум'яних у роботі людей.

М. УСПЕНОВ.

КОНЦЕПЦІЯ ПЕРЕБУДОВИ УНІВЕРСИТЕТУ

В основу цієї концепції покладено три основні документи: «Технологічна програма перебудови вищих і середніх спеціальних учбових закладів Мінвузу УРСР», «План — прогноз розвитку вузів Мінвузу УРСР до 2000 року» і «Вимога Мінвузу УРСР по оформленню і змісту програм розвитку до 2000 року».

Слід відзначити, що сьогодні в університеті діє програма розвитку, розроблена до 1990 року, якою керуються в своїй діяльності всі факультети. Однак, ректорат не відчув реакції факультетів, кафедр і наукових підрозділів на цю програму, не отримав зауваження щодо її змісту, пропозиції по поліпшенню діяльності всіх служб університету в її реалізації. Тому, розробляючи основні напрями перебудови, ми постаралися дати проблемні питання і перспективи їх вирішення, розуміючи, що цей документ носить суто концептуальний характер. Отже, як і будь-яка концепція, вона вимагає широкого обговорення на всіх факультетах, кафедрах, наукових та інших підрозділах вузу. Безперечно, що тільки після всебічного обговорення, внесення доповнень і виправлень концепція набуде реальну, більш поширену і завершену форму програмного документа.

28 вересня Вчена рада університету обговорила програму перспективного розвитку, в якій відбиті всі основні напрями перебудови. Ці напрями включають чотири розділи.

Перший розділ передбачає заходи, спрямовані на організаторську та політичну роботу по реалізації завдань перебудови. У другому розділі мова йде про реконструкцію структури підготовки спеціаліста з вищою освітою. Тут і комп'ютеризація учбового процесу, і індивідуалізація підготовки, цільова підготовка, інтеграція науки, освіти і виробництва, організація підготовки по нових перспективних спеціальностях та ін.

Заходи, що пропонуються в третьому розділі, передбачають перебудову структури планування і організації наукових робіт, підвищення ролі рад факультетів і кафедр у формуванні «наукового обличчя» вузу, посилення зв'язку науки і учбового процесу, розвиток фундаментальних досліджень та ін.

У четвертому розділі містяться заходи, спрямовані на збільшення робочих площ лабораторій учбових корпусів, будівництво ряду об'єктів, що значно поліпшували б умови праці, відпочинку і побуту студентів та співробітників університету.

Найближчим часом проект програми буде розмножений і переданий для обговорення у всі структурні підрозділи університету. А. ГУЗЕНКО, заступник проректора з НДР.

ДО ЯКИХ ПІР?

У березні студентам почали нараховувати надбавку до стипендії з комсомольського фонду. Однак, отримати цю нагороду виявилось справою нелегкою. То працівники бухгалтерії не поставили у відомості факультет, то не можуть точно відповісти, хто персонально займається цим питанням і до кого слід звернутися, то виникає ще ряд ускладнень, вирішення яких взагалі невідомо від кого залежить. А в підсумку деякі студенти вже на все махнули рукою і ніякої надбавки не хочуть... Ми говоримо про перебудову, але в чому конкретно вона проявляється у нас? У хон проявляється через плутанинність по муках через плутанинну в бухгалтерії? Хотілось би знати, до яких пір цей підрозділ буде приводити людей до нестями?

А. КАШЕРУК, секретар комсомольського бюро ГГФ.

ПОШУК

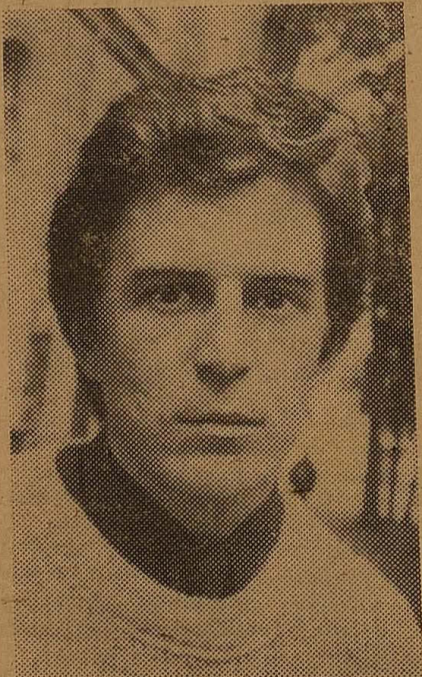
Напередодні ювілею ВЛКСМ у комітеті комсомолу ОДУ відбулася зустріч комсомольських активістів з ветеранами партії і комсомолу Є. В. Гороховською та М. С. Галицьким, в ході якої зацікавлено і відверто обговорювалися проблеми сьогодення комсомолу, його місця в революційному оновленні нашого суспільства. У бесіді, що відбулася, взяли участь співробітники «ЗНК».

На початку зустрічі Євгенія Володимирівна Гороховська розповіла про історію комсомольської організації нашого міста, її організаторів, участь одеських комсомольців у становленні Країни Рад. Потім розмова торкнулася актуальних завдань комсомолу у процесі перебудови університету.

Юрій Бошко, секретар комітету комсомолу ОДУ: Сьогодні комсомол отримав можливість вирішувати всі ті проблеми, які хотів би вирішувати, і що було нереальним до 1985 року. Але приймати рішення і домагатися їх реалізації — не одне і те ж. Візьмемо питання організації навчального процесу. Студент в управлінні навчанням брати участь не хоче, в університеті ще немає «культу навчання».

М. Т. Щербань, редактор «ЗНК»: Культ навчання, чи не чергова це фраза? Що стоїть за нею?

Юрій Бошко: Я б так сказав. Нас учать складати сесії, а не отримувати знання. Це раз. І друге: дуже рідко майбутнє студента визначається якістю його навчання. Це і є відсутність культури навчання.

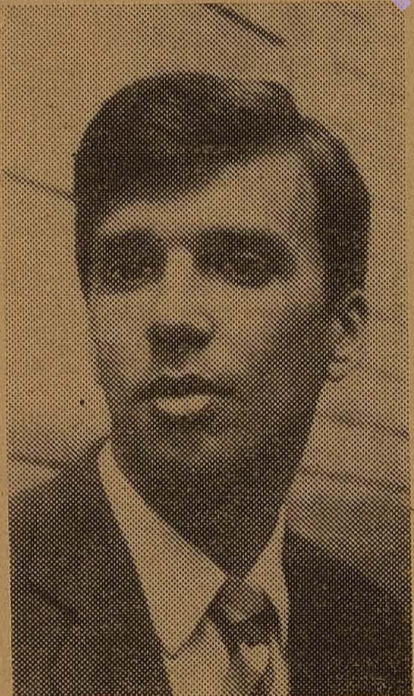
М. Т. Щербань: Тоді, очевидно, комсомол повинен брати активнішу участь у розподілі молодих спеціалістів.

Андрій Кашперук, секретар комсомольської організації істафаку: Навряд чи це допоможе. Я брав участь у розподілі на ГГФ: Чита, Воркута, Магадан... Що ми знаємо про конкретні умови роботи там? Ось і виходить, що якість розподілу визначається ступенем віддаленості місця майбутнього життя випускника від Москви.

Юрій Бошко: Чи, скажімо, «питання дитородіння». Студентка може вчитися вкрай погано, але в неї є козир у бо-

ротьбі за отримання кращого місця: народити дитину. І всі проблеми вирішені. Я не проти соціальної підтримки молодих матерів, але не таким чином.

Едуард Щеглов, секретар комсомольської організації істафаку: Ми одержали пріза, але вони формальні і не підтверджуються реальним життям, ми не можемо залишити на викладацькій роботі посправжньому талановитих випускників, бо пропуск тут — одеська прописка. Як тоді реалізувати право, записане на папері? Сьогодні ми говоримо про великі заслуги комсомолу перед країною, про ті високі нагороди, які він носить. Нехай тільки мене зрозуміють правильно. Гадаю, не повинно бути зрівнялівки у нагородах. Якщо говорити про роки застою, комсомолу не орден, а антиорден належить. Конкретно нагороджувати достойних комсомольців, але не комсомол у цілому: громадські організації не повинні пишати заслугами конкретних людей. Це призводить до знецінювання моральних принципів, до зрівнялівки, якої ми саме прагнемо позбавитися.

Олександр Дунаєв, член комітету комсомолу ОДУ: Яша Гордієнко, юний партизанський розвідник, який встиг пережити таке... нагороджується орденом Вітчизняної війни. І той же орден отримують всі учасники війни, незалежно від особистого внеску кожного з них у перемогу. Турбота про ветеранів війни — наш священний обов'язок, але проявляти її треба по-іншому.

М. Т. Щербань: Ви говорите про особистий внесок конкретних людей, нехай то ратний чи мирний труд. Як проявляється особистість комсомольських лідерів в університеті, яка віддача від їх зусиль?

Едуард Щеглов: Можна, на жаль, навести чимало прикладів нашого організаційного безсилля. В умовах адміністративно-командної системи втратили самостійність. Інерція потужна. Зараз триває процес удосконалення організаційної структури комсомолу, його взаємовідносин з партійними і радянськими органами.

І тут бачиться чимало гострих проблем. І немає готових рецептів. Доводиться діяти методом проб і помилок. Це природно. Ми щось пропонуємо і щось заперечуємо, ми пробуємо. Кожен. В цьому проявляється лідерство.

Юрій Бошко: Наші проблеми — спільні проблеми. Ті, що існують і за стінами університету...

Андрій Кашперук: візьміть

проблему ТЗН. Багато з них на рівні 50-х років. І хіба лише у нас?

М. Т. Щербань: Можливо, варто активніше «натиснути» на адміністрацію, як це, скажімо, зробили фізики у зв'язку з наданням їм місць у гуртожитку?

Юрій Бошко: Хочу попередньо відзначити, що комсомол спочатку задумувався, як авангард молоді. Потім він став масовим, а вимоги, що пред'являються до нього, залишилися такими ж, як до авангарду. Принцип «активний — значить комсомолец» перевернуто розуміють так: «комсомолец — значить активний». У зв'язку з цим — про фізиків. Очевидно, перш ніж влаштувати маніфестації, варто було б хоча переговорити з ректором. Чи був випадок, щоб ректор відмовив студентам? Не говорячи вже про деталі: фізики були неправі, бо за цим інцидентом стояли їх минулі гріхи — порушення порядку в гуртожитку.

Олександр Дунаєв, **Едуард Щеглов**: Це був акт демагогії, за яким — безпринципність самих студентів.

Юрій Бошко: Вони змусили ректора урізати інтереси інших студентів, в тому числі 32-х молодих сімей.

Олександр Дунаєв: А як «натиснути» на адміністрацію з питань сільгоспробів? Півтора місяця втрачено в колгоспі, семестр закінчується.

М. Т. Щербань: Те, що у вас скоротився семестр — погано, але, снажність, у вас є пропозиції, як змінити становище в аграрному секторі сьогодні, завтра? Хто збере врожай?

Едуард Щеглов: Це міркування часів застою. Своєго байдужістю ми заохочуємо нероб, розбещуємо людей.

Андрій Кашперук: Вірно. Ми за мізерну плату збирали помідори, а потім кілька тонн виготовленого з них соку просто вихлюпнули в Дунай. Знущання і над людьми, і над природою.

Олександр Дунаєв: Не говорячи вже про те, що у колгоспі нас просто грабують.

Вячеслав Єсауленко, студент істафаку: Так, ми пізнали один одного на сільгоспроботах, і це непогано. Турбує інше. Ми усвідомили свою цільову залежність, рабську залежність. Цю систему інакше як тоталітарною не назвеш.

Юрій Бошко: Боюся, те ж буде і в наступному сезоні. Треба натиснути на керівництво університету, щоб з колгоспами уклалися не знущальні договори.

М. Т. Щербань: Чи є у вас конкретна концепція перебудови студентського комсомолу і комсомолу в цілому?

Едуард Щеглов: Деякі загальні риси є, але що стосується конкретики, тут необхідний вільний творчий пошук. Я вже говорив, що ми шукаємо, пробуємо. Гадаю, комсомолу приділяється надто мало уваги і в партійних документах XXVII з'їзду, останніх Плену-

мів, XIX партконференції. Немає належної допомоги і від університетської парторганізації. Тепер — про специфіку формування комсомольських лідерів вузу. Роки застою обумовили тенденцію відчуження мислячих здібних молодих людей від комсомольської верхівки: не хотілося бути папуками, що висловлюють дурниці, почуті «вгорі». Такі мислячі молоді люди звичайно йшли в науку, не пов'язану з ідеологією. Багато років комсомолом крутили не лідери, а кон'юнктуристи, угодовці, позбавлені будь-якого авторитету. На фоні загальної байдужості їм нічого не коштувало проникнути у комсомольське бюро і вище...

Марина Кузькіна, член комітету комсомолу ОДУ: Єдиної програми нашої діяльності і не повинно бути: ніякого регламенту, тільки творчий пошук. Щоб не повторилися недобрі часи високо затверджених ініціатив.

М. Т. Щербань: Ви говорили про байдужих. Як їх розбудити?

Едуард Щеглов: Звичайно, не закликаючи. Життя розбудить. Ось, скажімо, виникають студентські кооперативи. Молоді люди побачать, що можуть проявити тут ініціативу, незалежність, характер, реалізувати себе. Ось вам «будильник». Самоврядування — не липове — в учбових справах, на сільгоспроботах, у побуті. Ось вам друга група «пробуджуючих» факторів. Можливість діяти наперекір абсурдним наказам зверху — ось гарантія включення комсомольців у життя, в реальну справу, в перебудову.

Юрій Бошко: Громадська організація виникає тоді, коли вона потрібна суспільству. І в цьому плані ми бачимо явне протиріччя. Комсомол або не може вирішувати ті чи інші проблеми, або ці проблеми взагалі поза його компетенцією. Це перше. Друге. У нас звикли вирішувати мас-

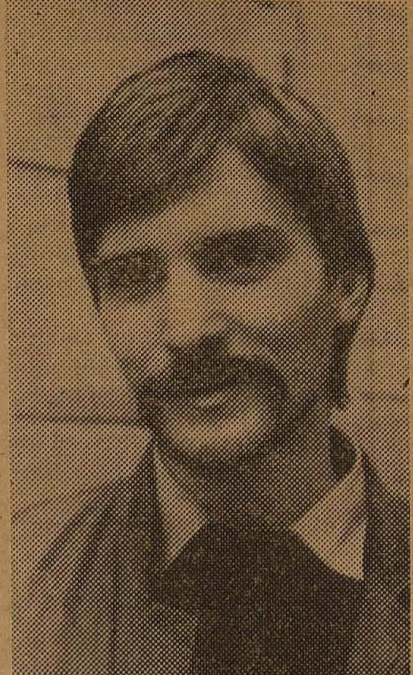
Комсомольці, які взяли участь у зустрічі, просили нас бути якомога ближчими до тексту при підготовці цього репортажу. Цим, підкреслили вони, ви допоможете дізнатися широкій громадськості університету про наші проблеми, труднощі, пошуки. Кожна з висловлених комсомольцями думок варта окремої розмови, і ми сподіваємося, що така розмова відбудеться на сторінках нашої газети.

штабно, мінімум на районному рівні, частіше — на Все-союзному. Ці рішення спускаються до нас і ми займаємося їх реалізацією на шкоду власним проблемам. Іншими словами, часто робимо те, що нам нецікаво, непотрібно.

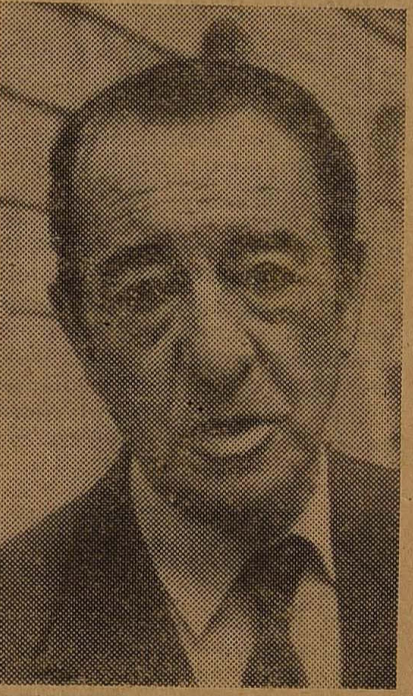
М. Т. Щербань: Що ж цікавить комсомольців університету сьогодні? Які запити «знизу»?

Юрій Бошко: Запитів багато. Насамперед по соціальному забезпеченню: побут, дозвілля та ін.

Едуард Щеглов: Диференційовано. П'ятий курс, наприклад, хвилює розподіл. Хтось прагне виклопотати одеську прописку.

Вячеслав Єсауленко: Нас турбує у зв'язку з проблемою розподілу організація наукової роботи студентів. Нами, тобто СНТ істафаку, вироблена концепція, основана на ідеї створення наукових шкіл, провідних викладачів кафедр. Студенти, які проявили себе у таких школах, і повинні в кінцевому рахунку поповнювати науково-педагогічні кадри університетів та інших вузів регіону.

М. С. Галицький: Сьогоднішні витікає з минулого, отже втрата комсомолом авторитету — про це сьогодні справедливо говорили — природна і навіть закономірна. Щоб виправити становище, потрібен час. З наскоку навряд чи що вийде. І те, що ви говорили про пошук, проби, помилки, самоутвердження, підтримують повністю. Ви говорили про байдужість, про активних говорючих. Ось вам і завдання: не припускайте соціальної демагогії, боріться з такими, не пропускайте їх байдуже «нагору». Біда не лише в тому, що заговорять вони нас, біда в тому, що ці «спеціалісти» — трійчники, потім командують нами, «лікують» нас, «виховують». Разом з тим, допоможіть пробиватися талановитим, мислячим, чесним. Дякую вам, що порушуєте всі ці гострі питання, пробуєте їх вирішити.

Бесіду записав О. ГУБАР.

Прорив до нової якості

Нове мислення, адекватне революційним перетворенням нашого життя, саме собою не сформується. Думати інакше — означає піддати процес формування людського фактора серйозним випробуванням з непередбаченими наслідками. Тут необхідна активна діяльність лекторів, пропагандистів не тільки професіоналів, але й особистостей по всьому спектру цього розуміння. Це добре розуміють на юридичному, історичному, філологічному, фізичному факультетах. Проведений днями президіум правління товариства «Знання» університету показав, що на цих факультетах намітився прорив до нової якості лекційної роботи. В основу покладені нетрадиційні, неформальні, «людські», діалогові форми спілкування з аудиторією.

Однак, небагато що змінилося в діяльності товариства «Знання» на механіко-математичному факультеті, факультетах романо-германської філології та геолого-географічно-

му. Причина одна — недостатня увага до цієї ділянки ідеологічної роботи факультетських парторганізацій. Перед університетським товариством «Знання», до речі, найбільшим в області, стоїть чимало складних завдань. Але без вирішення головних, на нашу думку, перебудова лекційної роботи не відбудеться. Перше — поліпшення структури лекторського складу. Молоді викладачі, аспіранти і студенти становлять не більш 10 процентів. Разом з тим багато таких, хто втратив смак до пропаганди, не може, а інколи й не бажає перебудуватися, боїться «складної» аудиторії. Словом, є над чим замислитися первинним організаціям товариства кафедр суспільних наук і факультетів напередодні атестації лекторів. Друге — гуманізація всієї тематики наших виступів, подолання стереотипів на основі оптимального поєднання загальнолюдських і класових аспектів прогресу. Вирішення проблеми ми бачимо у більш

тісній інтеграції факультетських лекційних і організаційних програм, які, на жаль, є не в усіх організаціях. Третє — це подолання удаваної скромності, а інколи й скупості на добре слово стосовно лекторського активу, чийми зусиллями ідеї оновлення оволодівають масами. Ця неузгодженість між відповідальністю і обсягом моральної та матеріальної нагороди може і повинна бути усунена.

Чи до снаги рішення вказаних проблем? Гадається, так. Запорука тому високий професіоналізм і авторитет лекторів Одеського держуніверситету, увага і допомога партійної організації. Але діяти треба негайно і рішуче. Тут доречно згадати вислів Д. Ларимера: «Зволікання з легкого справою перетворює її у важку».

Л. Жебрак,
голова правління
товариства «Знання»
університету, член
Центрального райкому
Компартії України.

В. М. Адамьян, професор завідувач кафедри теоретичної фізики, керівник методологічного семінару. Гадаю, що сьогодні ми знаходимося у найбільш сприятливих умовах організації і проведення занять у системі політосвіти. Викладачі університету володіють науковим методом. то-

му заняття у системі політосвіти повинні бути спрямовані більшою мірою на розкриття нових соціально-політичних концепцій, етичних принципів, категорій, які висуває життя. Наші методологічні семінари повинні працювати як наукові семінари. Саме на це орієнтує відповідний документ, прийнятий кілька років тому.

Останнім часом зріс інтерес до людського фактора, щоправда, ми його трактуємо однобоко. Тим більше у проведенні семінару виправданій принцип глибокої науковості.

Наполегливо уникати на наших семінарах стереотипів мислення — ось важливе завдання і слухачів, і керівників.

В. П. Глиняний, секретар партбюро кафедри історії КПРС:

— На раді звітно-виборних зборів суспільствознавчих кафедр комуністи порушували питання про необхідність зміни структури партійних організацій кафедр. Багато хто вважає, що відокремлення комуністів — суспільствознавців у рамках автономних парторганізацій позбавить їх живих контактів з викладацьким колективом факультетів, на яких вони працюють. Не менш серйозним недоліком такої системи є й те, що комуністи-сус-

пільствознавці у партійному плані позбавлені можливості безпосередньо впливати на якість ідейно-політичного виховання студентів, що, власне, є основною метою їх професійної діяльності.

За нині існуючої структури зберігається відрив суспільствознавців від студентів.

У той же час не можна замовчувати іншого боку питання. Перерозподіл суспільствознавців по факультетських парторганізаціях приховує в собі небезпеку того, що ідеологічна робота повністю ляже на плечі суспільствознавців, тоді коли нею повинні займати-

ся всі викладачі без винятку. Іншими словами, проблема складна, однозначно вирішуватися не може, але й відходити від її рішення також не можна.

Хвилює викладачів і таке питання, як виховання у студентів культури. На жаль, сьогодні в університеті все — від алюмінієвого посуду в їдальні, який викликає огиду, до неприкрашених стін в аудиторіях і непорядкованих туалетів — все культивує антикультуру.

Однак, ніхто серйозно не бажає займатися цими проблемами. В тому числі і партком університету.

З повагою до опонента

Усе частіше й частіше до нашого лексикону входить таке поняття, як плуралізм. А інакше кажучи, як з'ясувалося, зовсім не обов'язково антирадянський. Ми просто звикли, нас довго привчали все робити по команді, а самі ми були «гвинтиками» у великому державному механізмі. І от виявилось, що кожен із нас особистість, зі своєю думкою, своїм характером, зі своїми нахилами, з якими треба рахуватися. Осць тут і виникло дуже важливе протиріччя: з'ясувалося, що ми не вміємо сперечатися, не привчені сперечатися, зважати на думку інших. А інколи (що буває, скажемо прямо, частенько) переходимо до старого випробованого методу — підвищуємо голос, або ж просто переступаємо межі дозволеного і справа доходить до прямих образ. А брутальність, як відомо, це — відсутність аргументів.

Виявилось, що вміння сперечатися — велике мистецтво, котре вимагає і такту, і поза-

ги опонента, і елементарної культури, і навіть, якщо хочете, інтелігентності у найвищому розумінні цього слова. Згадаємо В. І. Леніна. Більшість його робіт написані в полемічному тоні. Полеміка у Володимира Ілліча гостра, але не образлива, багато його опонентів визнавали свою помилковість під натиском лєнінських аргументів. Чітких. Логічних. Нещадних. І дружніх. І жодного протиріччя тут немає. До речі, і словник С. І. Ожегова тлумачить слово «сперечка», як словесне змагання, обговорення чогось, в якому кожен відстоює свою думку, свою правоту... Саме так: відстоює у суперечці.

Заради справедливості скажу, що я належу до тієї категорії людей, котрі сильні, як то кажуть, «пізнім розумом». Інколи не стримаюся, а потім шкодуеш, картаєш себе за гарячковість, нестриманість. Сьогодні, у період воїстину грандіозних революційних перетворень, які називаємо таким коротким і таким містким

словом — перебудова, нам треба вчитися поважати думку іншої людини, навіть, якщо вона по суті своїй протирічить вашій, вміти відстоювати свою точку зору у рамках загальнолюдських взаємостосунків.

Проглядається і така тенденція. Наслухавшись услякого роду інсинуацій, (а у нас чимало є таких людей, що вірять різним чуткам і не можуть чи не бажають розібратися в суті), не розмовляють один із одним. Наяву справжнє безкультура, зневага до думки іншого.

Так, нелегка це справа — перебудова. І, очевидно, найважча її грань — перебудова мислення, психологічна перебудова. Непросто зруйнувати стереотип, що нав'язувався роками. Осць і хочеться нагадати стару, як світ, істину, бачити людину в людині, поважати її точку зору. Причому, поважати — зовсім не означає, приймати. Якщо сперечатися, то по суті справи.

П. ЄФИМОВ,
доцент.

Перемога зобов'язує

У темно-синій оксамитовій коробочці на м'якій подушечці лежить нагорода — нагорода за наполегливість, за працю, за перемогу. Це — золота медаль Олімпіади в Сеулі, яку завойувала у складі олімпійської збірної з волейболу студентка нашого університету Ольга Шкурнова, нині — олімпійська чемпіонка.

Розмова наша з Ольгою була діловою і конкретною. Народилася Ольга у м. Куйбишеві, там же розпочала своє спортивне життя у дитячій юнацько-спортивній школі. Займалася волейболом. Пізніше була запрошена на навчання до Ленінграда в спортивну школу-інтернат олімпійського резерву. А на початку вісімдесятих Ольга Шкурнова (дівоче прізвище Позднякова) вже захищала честь одеського «Медіну». Були великі перемоги — Кубок СРСР, Кубок володарів кубків європейських країн, срібних медалей першості країни. Запам'яталася боротьба за друге місце на міжнародному турнірі «Варненське літо», що проходив у Болгарії і де Ольга була визнана кращим гравцем.

Чи сподівалася на золото в Сеулі? Чесно кажучи, ні. Та й не тільки вона. А втім, золота медаль мало що змінила у подальших планах спортсменки. Ольга закінчує юридичний факультет, у неї сім'я, чоловік також спортсмен, а за такого напруженого ритму тренувань, поїздок, змагань не залишається часу ні для навчання, ні для домашніх справ. Як говорить Ольга, назавжди запам'ятала вона слова сказані тренером збірної і команди «Уралочка» М. Карподем: «Якщо хочеш бути справжнім спортсменом, то навіть

особистий час ти повинна віддати спорту». Тому на запитання, яке враження від Сеулу, Ольга відповіла, що може відзначити лише ту дружнелюбну атмосферу, яка панувала під час ігор, в Олімпійському селищі. А визначні місця історії та культури можна було побачити хіба що з вікна автобуса, котрий віз з аеропорта чи до нього.

І все-таки, що змінила в житті спортсменки золота медаль? Не будемо чітко визначати майбутній шлях Ольги Шкурнової, та й сама вона не хоче забігати вперед, але ця перемога на терезах усіх інших перемог значно переважила — нелегко справжньому спортсмену після великої перемоги залишити великий спорт. Золото Сеула зобов'язує багато до чого.

Небагатослівна, серйозна, гранично зібрана Ольга і цього разу поспішала. Попереду були тренування, тренування і дуже відповідальні змагання в Японії, де мали зустрітися чотири найсильніші команди світу — СРСР, Перу, Китаю та Японії. Говорячи про ці змагання, Ольга кілька разів повторила: «Ми повинні довести і закрити свою перемогу в Сеулі...» Гадаємо, ця заява не потребуватиме коректорського втручання. Сподіваємося на золото з Японії.

Я. СУРЖОК.
Фото **В. ПАЩУКА.**

У НЕСПРИЯТЛИВИХ УМОВАХ

Сьогодні, коли процес навчання в університеті орієнтований на самостійну роботу студентів, особливо важливим є створення максимально сприятливих умов у читальних залах бібліотеки. На жаль, число місць у читальних залах далеко не відповідає потребам, немає елементарних умов для продуктивної роботи: замість індивідуального освітлення величезні потворні люстри з набором ламп денного світла, які втомлюють очі читачів. Зал у корпусі, що на Пролетарському бульварі, в дні репетицій, концертів, зборів через відсутність звукоізоляції швидко нагадує дискотеку, ніж місце для занять. Дивно, що при обладнанні читалень після

капітального ремонту думкою працівників ніхто не цікавився. Єдиним принципом була зовнішня привабливість з розрахунком на високих гостей.

Замість гігієнічного, що приглушує звук кроків лінолеуму у каталожних і читальних залах, підлога паркетна, 2—3 рази на рік вона покривається лаком, а в окремі місяці через каталожні зали проходять близько 1000 чоловік, вони несуть цей лак на своїх підшвах, додаючи до книжкової пилки ще й отруйну лакову. У приміщеннях немає вентиляції і взимку через кожні кілька годин доводиться випроводжувати читачів і провітрювати приміщення.

В. ФЕЛЬДМАН,

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24, 1-й поверх, кімната 9.

ДЗВОНІТЬ:

Редактор **М. ЩЕРБАНЬ.**

тел. 23-84-13.